

ผลกระทบจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Effects from Beginning and Ending the Semester according to ASEAN Community for Higher Education Institutes in Thailand

บรรจุ ภิรมย์คำ และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการเปิดปิดภาคเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนและในภูมิภาคต่างๆ ๒) วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย ปัญหา-อุปสรรค และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และ ๓) ศึกษาการเตรียมความพร้อม ความสนใจ และข้อเสนอแนะจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียน ของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บุรุหาร นักวิชาการ ผู้ปักครอง นักเรียน และผู้ใช้บัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

๑) การเปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยปีเมริการส่วนใหญ่จะเปิดภาคเรียนแรก ในเดือนกันยายนและภาคเรียนที่สองกลางเดือนมกราคม ในทวีปยุโรปจะเปิดเรียนแรกช้ากว่าเล็กน้อย ขณะที่ประเทศไทยในทวีปเอเชียและอาเซียนมีความหลากหลายและแตกต่างกัน ๒) การเลื่อนเปิดภาคเรียนมีประโยชน์หรือข้อดี ได้แก่ ความเป็นสากลสอดคล้องกับประชาคมอาเซียน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักศึกษา แต่อาจมีข้อเสียหรือปัญหาอุปสรรค ได้แก่ สภาพอากาศช่วงฤดูร้อน ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ต้องใช้เครื่องปรับอากาศและเสียค่าไฟฟ้ามากกว่าปกติ รวมทั้งการฝึกงาน หรือการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และการวิจัยทางเกษตร ๓) สถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมหรือดำเนินการใดๆ แต่บางสถาบันได้ดำเนินการ เช่น การเลื่อนเวลา การเปิดภาคเรียนให้ช้าลง การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและนักศึกษาได้ทราบ ข้อเสนอแนะรัฐบาลควร กำหนดเวลาในการเปิดปิดภาคเรียนให้สอดคล้องกันทั้งระบบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ ให้กับผู้ปักครองและนักเรียนได้ทราบเพื่อจะได้วางแผนการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

คำสำคัญ: ผลกระทบ / อาเซียน

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the beginning and ending of the semester in ASEAN member countries and in various regions, 2) to analyze the advantages and disadvantages, problems and obstructions, and potential effects of semester changes, and 3) to study the readiness preparation, interest, and recommendations from beginning and ending the semester in accordance with the ASEAN community for the Higher Education Institutes in Thailand. The research methodology studies documents, opinion surveys and interviews of related individuals, which included administrators, scholars, parents, students, and graduate users. The data was collected and analyzed using the frequency, percentage, and content analysis.

The research results revealed as follows: 1) The beginning of the semester for universities in the country group of the American continent were mostly in September for Semester 1 and January for Semester 2. In Europe, the first term beginning a little later, while the countries of Asia and ASEAN had a variety of starting dates. 2) The postponement of the beginning of the semester had advantages in terms of setting academic standard for the ASEAN Community, academic activities, and lecturers or students exchange. However, this might entail disadvantages, problems and obstruction as follows: the weather of summer was not appropriate for teaching and learning, it requires the use of air-conditioner and thus wastes more electricity, and impairs training courses or coaching of the students for the Bachelor of Education curriculum and Agricultural Research. 3) Most of the higher education institutions were still unprepared for this change. However, some institutions had already taken measures by delaying the starting date of the semester, and publicized the information to the personnel and students. For recommendations, the government should set the same study semester each year for the whole education system and related organizations should engage in public relations to inform the parents and students so that they can plan their lives better.

KEYWORDS: EFFECTS / ASEAN

บทนำ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยต่างๆ ในอาเซียน ตัววันออกเฉียงได้จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยจะเปิดเสรีการค้าใน ๑๒ สาขา ซึ่งการบริการทางการศึกษาเป็น ๑ ใน ๑๒ สาขา ที่ประเทศไทยสามารถมีข้อตกลงร่วมกัน การเปิดเสรีด้านการศึกษาจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายคนและความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายๆ เรื่องทั้งภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชากรโดยรวมของแต่ละประเทศร่วมกัน ในขณะที่การเปิดปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่ตรงกับกลุ่มประเทศต่างๆ ในอาเซียน ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของไทยส่วนใหญ่เปิดภาคเรียนที่ ๑ เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และเปิดภาคเรียนที่ ๒ เดือนพฤษจิกายนถึงเดือนมีนาคม ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จำนวน ๒๗ สถาบัน ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.) จำนวน ๔๔ สถาบัน และที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ทปอ.มทบ.) จำนวน ๙ สถาบัน จึงได้มีมติเลื่อนการเปิดภาคเรียนในระดับอุดมศึกษาให้ตรงกับประเทศไทยต่างๆ ในอาเซียน โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ซึ่งภาคเรียนที่ ๑ จะเปิดเรียนในเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม และภาคเรียนที่ ๒ เดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ในขณะเดียวกันได้มีมหาวิทยาลัยบางแห่งเปิดปิดภาคเรียนในบางหลักสูตรตามช่วงเวลาต่างกันไปแล้วตั้งแต่ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ เช่น มหาวิทยาลัยเรศวร (มธ.) มหาวิทยาลัยธরมศาสตร์ (มธ.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นต้น

ในขณะที่การเปิดภาคเรียนของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานยังคงเหมือนเดิม คือ วันที่ ๑ พฤษภาคม ซึ่งได้สร้างความกังวลให้กับหน่วยงานบางแห่งและประชาชน เช่น การเรียนของเด็กนักเรียนไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากปิดเทอมนานเกินไป การฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วประเทศ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงสภาพภูมิอากาศ และประโยชน์ที่จะได้รับมากน้อยเพียงใด (ธีระพร วีระถาวร, ๒๕๕๔) ความกังวลดังกล่าวยังมีได้มีการศึกษาให้มีความชัดเจนว่า มีข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างไร ดังนั้นคณะกรรมการผู้ว่าจังหวัดจึงได้รับมอบหมายจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายทั้งผู้บริหารการศึกษา ครุศาสตร์ นักวิชาการ ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่ใช้บันทึกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้อย่างไร และอาจเกิดผลกระทบต่อผู้ปกครอง นักเรียน ผู้ใช้บันทึก ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้เตรียมการแก้ไขเพื่อรับการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาการเปิดปิดภาคเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนและในภูมิภาคต่างๆ ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๒. เพื่อวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย ปัญหา-อุปสรรค รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชาคมอาเซียนของ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

๓. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อม ความสนใจ และข้อเสนอแนะจากการเปิดปิดภาคเรียน ตามประชามาเชียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การศึกษาเอกสารและ การสำรวจความคิดเห็น เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการเปิดปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสัมมนา วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มผู้บริหาร ๒) กลุ่มนักวิชาการ ๓) กลุ่มนักเรียน ๔) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะจง (purposive sampling) ซึ่ง คณบุริจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้สะดวก และเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับ คณศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ ได้แก่ สถาบันศึกษาศาสตร์และศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย เครือข่ายพนักงานมหาวิทยาลัย เครือข่ายคิชช์เก่า และเครือข่ายการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครุภัณฑ์ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามโดย ให้เลือกตอบเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น และ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเลื่อนเปิดปิด

ภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ๓ ประเภท คือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง

๒. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์โดยมี แนวคิดแบบกว้างๆ เกี่ยวกับเหตุผลในการ เปิดปิดภาคเรียนตามประชามาเชียน ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ข้อดี-ข้อเสีย ปัญหา- อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปิดปิด ภาคเรียนตามประชามาเชียน ใช้สำหรับ กลุ่มตัวอย่าง ๓ ประเภท คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. กลุ่มนักวิชาการที่เป็นอาจารย์หรือ นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ใช้วิธีการ สำรวจแบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม docs. google.com หลังจากนั้นนำไปไว้ใน facebook ของเครือข่ายพนักงานมหาวิทยาลัย เพื่อให้ นักวิชาการในมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นผู้ตอบแบบ สำรวจออนไลน์นี้

๒. กลุ่มผู้ปกครอง ใช้วิธีการแจกแบบ สอบถามให้กับโรงเรียนเครือข่ายที่มีคิชช์เก่า ทำงานอยู่หรือโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครุภัณฑ์ศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ โดยแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองของ นักเรียนในโรงเรียนภาคกลาง ภาคเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โรงเรียน

๓. กลุ่มนักเรียน ใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม ให้กับโรงเรียนเครือข่ายที่มีคิชช์เก่าทำงานอยู่และ โรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครุภัณฑ์ คณศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ โดยแจก แบบสอบถามให้กับนักเรียนในโรงเรียนภาคกลาง

ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคลํา
๒ โรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้
ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง แบ่ง
ออกเป็น ๑) กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการ ได้แก่
ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารโรงเรียน และ
นักวิชาการในมหาวิทยาลัย รวมทั้งครูอาจารย์ใน
ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ๒) กลุ่ม
ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการ
การข้าราชการพลเรือน และผู้บริหารบริษัท
เอกชน นอกเหนือนี้ยังได้เก็บรวมรวมข้อมูลเพิ่มเติม
จากการเข้าร่วมการสัมมนาวิชาการของคณะกรรมการ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “ผล
ผลกระทบและทางออกเกี่ยวกับการเลื่อนเปิด-ปิด
ภาคเรียนของสถานศึกษา ที่มุ่งเตรียมพร้อมก้าวสู่
ประชามติเชิง” เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้
สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ
สำหรับข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์
และสร้างข้อสรุปให้เห็นถึงข้อดี-ข้อเสีย ปัญหา-

อุปสรรค ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการ
เปิดปิดภาคเรียนตามประชามติเชิง

ผลการวิจัย

การเปิดปิดภาคเรียนของประเทศไทยในภูมิภาค ต่างๆ

จากการศึกษาข้อมูลในเว็บไซต์ของสถาบัน
อุดมศึกษา พบว่า การเปิดภาคเรียนการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในกลุ่มทวีปยุโรปและ
ทวีปอเมริกาจะมีการเปิดปิดภาคเรียนแตกต่างกัน
เล็กน้อย โดยมหาวิทยาลัยในทวีปอเมริกาส่วนใหญ่
จะเปิดภาคเรียนแรกในเดือนกันยายนของทุกปี
ขณะที่มหาวิทยาลัยในทวีปยุโรปจะเปิดเรียนแรก
ช้ากว่าในทวีปอเมริกาเล็กน้อย โดยเปิดเรียนใน
ปลายเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคม และปิด
ภาคเรียนแรกรากลางเดือนธันวาคม ส่วนภาค
เรียนที่สองเปิดเรียนกลางเดือนมกราคมไปจนถึง
กลางเดือนมีนาคม ก่อนที่จะมีการเปิดภาคเรียนที่
สามหรือภาคเรียนฤดูร้อนปลายเดือนเมษายน ใน
ขณะที่ประเทศไทยอยู่สเตรลีย จัดระบบการศึกษาโดย
แบ่งออกเป็น ๔ ภาคเรียน ซึ่งภาคเรียนแรกเปิด
ในเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ภาคเรียนที่สอง
เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ภาคเรียนที่สาม
เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน และภาคเรียน
ที่สี่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การเปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยในทวีปยุโรปและอเมริกา ที่ติดอันดับ ๑-๑๐ ของโลก

มหาวิทยาลัย	ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (2013)				ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (2014)							
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ทวีปยุโรป												
University of Cambridge		1 st			2 nd			3 rd				
University of Oxford		1 st			2 nd			3 rd				
University College London	1 st				2 nd			3 rd				
Imperial College London	1 st				2 nd			3 rd				
ทวีปอเมริกา												
Massachusetts Institute of Technology	1 st					2 nd				3 rd		
Harvard University	1 st				2 nd							
Yale University	1 st				2 nd							
The University of Chicago	1 st				2 nd		3 rd			4 th		
Princeton University	1 st				2 nd							
California Institute of Technology	1 st				2 nd			3 rd				

ที่มา: รวบรวมจาก website ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

ในส่วนการเปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยในประเทศแบบทวีปเอเชียและอาเซียนมีความหลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้ (จุพalignกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

๑. ประเทศไทย ปิดภาคเรียนแรกในเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

๒. ประเทศไทย ได้หัวน เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม เปิดภาคเรียนแรกในเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

๓. ประเทศไทย กัมพูชาและลาว เปิดภาคเรียนแรกในเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม

๔. ประเทศไทยสิงคโปร์และบูรีนี เปิดภาคเรียนแรกในเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม

๕. ประเทศไทยเมียนมาร์ เปิดภาคเรียนแรกในเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤษภาคม และเปิดภาค

เรียนที่สองในเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

๖. ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ เปิดภาคเรียนแรกในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมีนาคม ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การปิดปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยอสเตรเลีย เอเชีย และอาเซียน

ประเทศไทย	ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (2013)											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ออสเตรเลีย	1 st			2 nd			3 rd			4 th		
ญี่ปุ่น				1 st						2 nd		
จีน/ไต้หวัน		2 nd							1 st			
เกาหลีตี้			2 nd						1 st			
มาเลเซีย			2 nd						1 st			
อินโดนีเซีย		2 nd							1 st			
เวียดนาม		2 nd							1 st			
กัมพูชา		2 nd								1 st		
ลาว	2 nd									1 st		
สิงคโปร์	2 nd							1 st				
บูรีนี	2 nd							1 st				
เมียนมาร์	2 nd						1 st					
ฟิลิปปินส์					1 st					2 nd		
ไทย (ปี ๒๕๕๖)					1 st					2 nd		
ไทย (ปี ๒๕๕๗)	2 nd							1 st		2 nd		

ที่มา: เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “ผลกระทบและทางออกเกี่ยวกับการเลื่อนเปิด-ปิดภาคเรียนของสถานศึกษา ที่มุ่งเตรียมพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” คณะกรรมการฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖

ในส่วนของการเปิดปิดภาคเรียนของการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานในประเทศไทยหรือเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน และ เกาหลีใต้ จะเปิดปิดภาคเรียนไกล์เดียงหรือตรงกับ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยนักเรียนจะระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายจะปิดเทอมประมาณ ๑ – ๒ เดือนก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น เดียวกับประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว พิลิปปินส์ และไทย ยกเว้น ประเทศไทยมาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน แต่ในปี การศึกษา ๒๕๕๗ มหาวิทยาลัยของไทยทั้งหมด จะเปิดเรียนในภาคแรกเดือนสิงหาคมถึงเดือน ธันวาคม และภาคเรียนที่สองเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม ทำให้การศึกษาชั้นพื้นฐาน เปิดเรียนภาคเรียนแรกเร็วกว่าระดับอุดมศึกษา ประมาณ ๓ เดือน และนักเรียนจะระดับมัธยมศึกษา ปีที่ ๖ ที่สำเร็จการศึกษาในเดือนมีนาคม จะมีเวลา ว่างประมาณ ๔ เดือน ก่อนเข้าศึกษาต่อระดับ ปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ซึ่งประเทศไทย ๗ ในกลุ่มอาเซียนมีการเปิดปิดภาคเรียน ดังนี้

๑. ประเทศไทยมาเลเซีย เปิดภาคเรียนแรกในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม

๒. ประเทศไทยอินโดนีเซีย เปิดภาคเรียนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนมิถุนายน โดยกำหนดระยะเวลาในการเรียนประมาณ ๑๐ เดือน และหยุดเรียนในช่วงปีใหม่ และในเดือนเมษายนถึงเดือน พฤษภาคม ประมาณ ๒ เดือน ดังตารางที่ ๓

เรียนในเดือนธันวาคม ประมาณ ๑ เดือน

๓. ประเทศไทยเวียดนาม เปิดภาคเรียนแรกในเดือนกันยายนถึงเดือนมกราคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน

๔. ประเทศไทยกัมพูชา เปิดภาคเรียนแรกในเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน

๕. ประเทศไทยลาว เปิดภาคเรียนแรกในเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

๖. ประเทศไทยสิงคโปร์และบรูไน ได้จัดระบบการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น ๔ ภาคเรียน ซึ่งภาคเรียนแรกเปิดในเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ภาคเรียนที่สองเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม และเปิดภาคเรียนที่สามเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน และภาคเรียนที่สี่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤษภาคม

๗. ประเทศไทยเมียนมาร์ เปิดภาคเรียนแรกในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และเปิดภาคเรียนที่สองในเดือนพฤษจิกายนถึงเดือนมีนาคม

๘. ประเทศไทยฟิลิปปินส์ เปิดภาคเรียนตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนมีนาคม โดยกำหนดระยะเวลาในการเรียนประมาณ ๑๐ เดือน และหยุดเรียนในช่วงปีใหม่ และในเดือนเมษายนถึงเดือน พฤษภาคม ประมาณ ๒ เดือน ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ การเปิดปิดภาคเรียนของการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ออสเตรเลีย และอาเซียน

ประเทศไทย	ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (2013)											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ออสเตรเลีย	1 st			2 nd			3 rd			4 th		
ญี่ปุ่น	3 rd			1 st						2 nd		
จีน/ไต้หวัน			2 nd						1 st			
เกาหลีใต้		2 nd						1 st				
มาเลเซีย	1 st				2 nd							
อินโดนีเซีย					end	start						
เวียดนาม								1 st				
กัมพูชา		2 nd							1 st			
ลาว	2 nd						1 st					
สิงคโปร์	1 st		2 nd				3 rd		4 th			
บราซิล	1 st		2 nd				3 rd			4 th		
เมียนมาร์					1 st					2 nd		
ฟิลิปปินส์				end		start						
ไทย					1 st						2 nd	

ที่มา: เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “ผลกระทบและทางออกokaเกี่ยวกับการเลื่อนเปิด-ปิดภาคเรียนของสถานศึกษา ที่มุ่งเตรียมพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาปริมาณของฝนที่ตกในรอบ ๑๒ เดือนของกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศที่มีการเปิดภาคเรียนตรงกับช่วงเดือนที่มีปริมาณฝนตกมาก ได้แก่ ฟิลิปปินส์ กัมพูชา บราซิล เวียดนาม เมียนมาร์ ส่วนประเทศที่ปิดภาคเรียนในช่วงเดือนที่มีปริมาณฝนตกมาก ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ลาว ไทย และหากพิจารณาอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑๒ เดือน พบว่า ในช่วงเดือนเมษายนทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งประเทศที่มีการเปิดภาคเรียนในช่วงเดือนนี้ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว สิงคโปร์ บราซิล ส่วนประเทศที่ปิดภาคเรียนในช่วงเดือนนี้

ได้แก่ เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ และไทย (World Meteorological Organization, 2013)

นอกจากนี้ การเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนตามกลุ่มประเทศอาเซียนไม่น่าจะมีผลกระทบต่อกำลังแรงงานในตลาดแรงงานของประเทศไทย โดยเฉพาะเมืองเบรริยบเทียบระหว่างการว่างงานของผู้ที่ไม่เคยทำงานกับผู้เคยทำงานมาก่อน พบว่า ผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวนมากกว่าผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานในทุกๆ ช่วงเดือน และเป็นที่น่าลังเกตว่าการว่างงานของผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนจะมีจำนวนมากที่สุดในเดือนเมษายน ซึ่งนับเป็นช่วงที่สอดคล้องกับมีการสำเร็จการ

ศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการว่างงานดังกล่าวจะลดลงเรื่อยๆ ไปจนถึงสิ้นปี หรือเดือนธันวาคม ซึ่งการเปิดปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาจะมีความสอดคล้องกับการว่างงานของแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ แต่ไม่น่าจะมีผลกระทบต่อตลาดแรงงานในภาพรวม เนื่องจากการว่างงานของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวนมากกว่าแรงงานจบใหม่ โดยเดือนที่มีการว่างงานเฉลี่ยของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนน้อยที่สุด คือ เดือนกรกฎาคม จำนวนผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนก็มีจำนวนมากกว่าการว่างงานของผู้ไม่เคยทำงานราوا ๗ หมื่นคน นอกจากนี้ แรงงานจบใหม่มีการว่างงานเฉลี่ยไม่ถึง ๒๐๐,๐๐๐ คนต่อเดือน ซึ่งจำนวนน้อยกว่าและสามารถซดเชยด้วยแรงงานที่เคยทำงานแล้วที่มีสัดส่วนที่สูงกว่าทุกๆ เดือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๑)

ข้อดี-ข้อเสีย ปัญหา-อุปสรรคจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชามติเชียนของสถาบันอุดมศึกษา

นักวิชาการและผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนตามประชามติอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษา โดยนักวิชาการเห็นด้วยกับการเลื่อนเปิดภาคเรียนที่ ๑ ร้อยละ ๕๐.๔ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒๙.๔ รู้สึก愉悦ฯ ร้อยละ ๑๙.๔ และเห็นด้วยกับการเลื่อนเปิดภาคเรียนที่ ๒ ร้อยละ ๔๕.๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓๖.๙ และรู้สึก愉悦ฯ ร้อยละ ๑๔.๒ ซึ่งนักวิชาการที่เห็นด้วยคิดว่า มีประโยชน์หรือข้อดี คือ ความเป็นสากลสอดคล้องกับประชามติอาเซียนมากที่สุด รองลงมา คือ มีประโยชน์ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการหรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักศึกษา ส่วนนักวิชาการ

ที่ไม่เห็นด้วย คิดว่ามีข้อเสียหรือปัญหาอุปสรรคในเรื่องสภาพอากาศช่วงฤดูร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะในภาคเรียนที่ ๒ ทำให้ต้องใช้เครื่องปรับอากาศมากขึ้นและเสียค่าไฟฟ้ามากกว่าปกติ ในบางสถาบันยังไม่มีเครื่องปรับอากาศใช้ ทำให้นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรองลงมา คือ เดือนเมษายนตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของไทยมีวันหยุดมาก สภาพแวดล้อมบริบูรณ์และวิธีชีวิตแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เดือนตุลาคมเป็นช่วงฤดูหนาว นอกจากนี้ การเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนที่ไม่สอดคล้องกับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ปิดภาคเรียนนานเกินไป อาจทำให้นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกมากขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ก็จะมีประโยชน์หรือข้อดี คือ มหาวิทยาลัยได้มีโอกาสจัดกิจกรรมรับน้องให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีระยะเวลาว่างเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถจัดการสอนได้เต็มตามศักยภาพและปรับระบบการสอน O-Net หลังจากจบการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนหาประสบการณ์ทำงานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะทางสังคมในกิจกรรมต่างๆ ที่ภาครัฐส่งเสริม เช่น การช่วยเหลือบุคคลที่ด้อยโอกาส การออกแบบนาซุ่มชน เป็นต้น ถ้าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเลื่อนไปเปิดในเดือนลิงหาคมก็จะมีประโยชน์กับโรงเรียนสาธิตในการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงตรงกับระดับอุดมศึกษา

ในส่วนของนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับทราบข้อมูลการเปิดปิดภาคเรียนตามประชามติอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีนักเรียนไม่ทราบข้อมูล ร้อยละ ๔๖.๗ ทราบข้อมูล ร้อยละ ๓๔.๕ ไม่ตอบ ร้อยละ

๑๔.๔ และมีความรู้สึก愉悦ๆ กับการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนตามประชามาเชียนของสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ ๖๖.๐ ซึ่งนักเรียนที่เห็นด้วยกับการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนดังกล่าว ระบุเหตุผลว่า มีโอกาสหารายได้เสริมช่วงปิดเรียน ร้อยละ ๒๕.๕ รองลงมา คือ ได้เปิดภาคเรียนพร้อมกับอาชีวินร้อยละ ๒๐.๐ ส่วนนักเรียนที่ไม่เห็นด้วย ระบุเหตุผลว่า ปิดนานเกินไป ร้อยละ ๒๕.๕ รองลงมา คือ ทำให้การเรียนช้าลง ร้อยละ ๒๐.๐ เช่นเดียวกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบข้อมูล ร้อยละ ๕๐.๓ ทราบข้อมูล ร้อยละ ๔๙.๖ ไม่ตอบ ร้อยละ ๒๐.๑ และมีความรู้สึก愉悦ๆ กับการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนตามประชามาเชียนของสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ ๕๒.๓ ซึ่งผู้ปกครองที่เห็นด้วยกับการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียน ระบุเหตุผลว่า มีโอกาสหารายได้เสริมช่วงปิดเรียน ร้อยละ ๓๙.๐ รองลงมา คือ ได้เปิดภาคเรียนพร้อมกับอาชีวินร้อยละ ๒๕.๕ ส่วนผู้ปกครองที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่ ระบุเหตุผลว่า ปิดนานเกินไปอาจล้มความรู้ ร้อยละ ๔๕.๕ รองลงมา คือ ทำให้เด็กเลี้ยงการเรียน ร้อยละ ๒๕.๕

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดปิดภาคเรียนตามประชามาเชียนของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้ใช้บัณฑิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนตามประชามาเชียน ไม่น่าจะมีผลกระทบต่อการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำงานบ่ารุ่งคิลปวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งนักวิชาการเห็นว่า ไม่น่าจะมีผลกระทบในด้านการวิจัย ร้อยละ ๔๙.๒ ด้านทำงานบ่ารุ่งคิลปวัฒนธรรม ร้อยละ ๔๕.๖ ด้านบริการวิชาการ ร้อยละ ๗๙.๑ ด้านการเรียน

การสอนและด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ร้อยละ ๖๐.๔ ส่วนนักวิชาการที่มีเห็นว่าอาจเกิดผลกระทบในด้านการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวันมากที่สุด ร้อยละ ๓๙.๖ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าอาจจะมีผลกระทบในเรื่องกิจกรรมประเพณีมากที่สุด ร้อยละ ๔๙.๖ และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่าอาจจะมีผลกระทบในเรื่องการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมประเพณีมากที่สุด ร้อยละ ๒๐.๖ โดยอาจจะมีผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ด้านการเรียนการสอน อาจส่งผลกระทบในเรื่องการเรียนการสอนทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม ต้องใช้เครื่องปรับอากาศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในบางสถานที่ยังไม่มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ อีกทั้งในเดือนเมษายน เป็นช่วงฤดูร้อนและมีวันหยุดมากในเทศกาลท่องเที่ยว สภาพอากาศที่ร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะทางเกษตร นอกจากนี้ อาจจะกระทบต่อการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การฝึกงานกับสถานประกอบการ และการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ในขณะที่บางคนเห็นว่าอาจจะส่งผลกระทบในช่วงแรกๆ เท่านั้น

๒. ด้านการวิจัย อาจส่งผลกระทบในเรื่องการลงพื้นที่ทำวิจัยภาคสนามไม่ได้ในตอนปิดเทอม ซึ่งตรงกับช่วงฤดูฝนเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม การวิจัยกับพืชบางชนิด รวมถึงเรื่องการนิยมจ่ายงบประมาณสนับสนุนการวิจัย และการไปร่วมทำการวิจัยกับวิชาชีพบัญชีหรือการไปร่วมทำการวิจัยกับอาจารย์ต่างประเทศในช่วงปิดเทอมซึ่งอาจารย์จะไม่ได้อยู่ประจำที่ทำงาน

๓. ด้านบริการวิชาการ อาจส่งผลกระทบในเรื่องของช่วงเวลาการจัดบริการวิชาการไม่

ลดคลื่นกับโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และช่วงปีดเทอมตรงกับถูกผูกไม่เหมาะสมในการ
ลงพื้นที่ชุมชน รวมถึงเรื่องการจัดทำโครงการและ
การใช้จ่ายงบประมาณ

๔. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
อาจส่งผลกระทบในเรื่องการจัดกิจกรรมต่างๆ ตาม
วัฒนธรรมประเพณี ทำได้ยาก เพราะต้องกับช่วง
ปิดเทอมหรือวันหยุด ในขณะเดียวกันนักศึกษา
อาจไม่สามารถเข้าร่วมงานกับห้องถินหรือชุมชนได้
 เพราะต้องกับการเรียนการสอน ในส่วนของเด็ก
นักเรียนและผู้ปกครองคิดว่าทำให้ไม่ได้เที่ยวใน
เทศบาลส่วนภูมิ ไม่มีเวลาไปหาญาติผู้ใหญ่ และ
ไม่ได้อยู่กับครอบครัวหรือไม่ได้ร่วมประเพณี

๔. ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน อาจส่งผลกระทบในเรื่องการปรับตัวกับช่วงเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ ซึ่งไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมในช่วงฤดูร้อนหรือการเดินทางในช่วงฤดูฝน รวมถึงเรื่องการเลี้ยงดูนุ่นตูร ซึ่งเวลาปิดเทอมของนักเรียนหรือครอบครัวไม่ตรงกัน และในช่วงฤดูร้อนจะไม่สามารถพาพกธันวาได้

๖. ด้านอื่นๆ อาจส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยรวม เช่น การเปิดเรียนล่าช้า การเปิดไม่ตรงกันระหว่างระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับระดับอุดมศึกษา การศึกษาต่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งมีเวลาปิดเทอมนานเกินไป และถ้าเปิดพร้อมกันในเดือนสิงหาคมอาจส่งผลกระทบในเรื่องการบริหารจัดการในการรับสมัครนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ เพราะมีระยะเวลาสั้นเกินไป รวมถึงการสอบวัดผล O-Net และอื่นๆ ที่ต้องสอบในช่วงภาคเรียนแรกซึ่งก็จะมีปัญหา เช่นเดิม

นอกจากนี้ อาจารย์ทบทวนเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี การพิจารณาความต้องการของที่ไม่ตรงกับปีงบประมาณ การเกณฑ์ทุน และการเปิดปิดภาคเรียนที่ไม่สอดคล้องกับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการปิดภาคเรียนที่นานเกินไปอาจทำให้นักเรียนที่จบการศึกษาเลี้ยวลาไปเปล่าประโยชน์ สูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจรายจ่ายของผู้ปกครองในการจ่ายค่าเรียนอาจเพิ่มขึ้น และอาจเกิดการม้วงสูญได้ หากไม่ได้รับการบริหารจัดการและการล่วงเหลวจากภาครัฐแบบบูรณาการ

อย่างไรก็ตาม หากมีการเลื่อนเปิดปิดภาคเรียนไม่ว่าจะเดือนไปเป็นเดือนใดก็ตาม จะมีข้อเสียหรือผลกระทบทั้งล้วน โดยเฉพาะเรื่องวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง เช่น การทำงาน ในขณะที่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาจทำให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถสูงย้ายไปอยู่ในมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพดีกว่า และโรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การสอนเป็นภาษาอังกฤษ

การเตรียมความพร้อมของสถาบัน อุดมศึกษา

นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มีความคิดเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาล้วนใหญ่ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมหรือดำเนินการใดๆ ร้อยละ ๖๐.๔ และมีการเตรียมความพร้อม ร้อยละ ๓๙.๖ ได้แก่ การเลื่อนเวลาการเปิดภาคเรียนให้ช้าลง การประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้บุคลากรและนักศึกษาได้ทราบ การเปิดนำร่องในบางหลักสูตร ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ การจัดทำเว็บไซต์เป็นสองภาษา การจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรภาษา

ไทยและภาษาต่างประเทศ การจัดตั้งศูนย์ดูแลนักศึกษาต่างชาติ และการลงทะเบียนเรียนโดยสถาบันอุดมศึกษาใหม่ๆ จะมีความพร้อมมากกว่าในขณะที่โรงเรียนในเมืองหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมส่วนใหญ่มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรรวมถึงการให้อาจารย์ต่างชาติมาสอนเป็นภาษาอังกฤษ แต่ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กยังมีปัญหาด้านความสามารถของนักเรียนและการส่งเสริมบุคลากร ในส่วนของผู้บริหารมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้รับทราบนโยบายและพร้อมดำเนินการซึ่งได้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือและเตรียมการในเรื่องต่างๆ เช่น การสอนภาษา การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเปิดหลักสูตรนานาชาติ เป็นต้น

ความสนใจทำในช่วงปิดภาคเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

ความสนใจที่นักเรียนและผู้ปกครองอย่างทำในช่วงเปลี่ยนภาคการศึกษาประมาณ ๔ เดือนระหว่างเดือนมีนาคมถึงสิงหาคม คือ การทำงานพิเศษ โดยมีนักเรียนสนใจ ร้อยละ ๒๘.๗ และผู้ปกครองสนใจให้นักเรียนทำ ร้อยละ ๒๐.๑ รองลงมา คือ การไปเที่ยวกับผู้ปกครอง เรียนพิเศษ หรืออ่านหนังสือเสริมความรู้ และการพักผ่อนอยู่กับบ้าน

อภิรายผล

จากการศึกษา พบร้า การเปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกลุ่มทวีปอเมริกาส่วนใหญ่จะเปิดภาคเรียนแรกในเดือนกันยายนและภาคเรียนที่สองกลางเดือนมกราคม ในทวีปยุโรปจะเปิดเรียนแรกซึ่งก่อนวันออกภาคเรียน ๑ เดือน ในส่วนของการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ก็จะเปิดภาคเรียนใกล้เดียงหรือตรงกับมหาวิทยาลัย

โดยจะทำการปิดภาคเรียนก่อนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยประมาณ ๑ – ๒ เดือน ซึ่งการเปิดปิดภาคเรียนในประเทศไทยกลุ่มทวีปอเมริกาและทวีปยุโรปจะสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศของภูมิภาคนั้น ขณะที่ประเทศไทยในทวีปเอเชียและอาเซียน พบร้า มหาวิทยาลัยเปิดภาคเรียนแรกมีความหลากหลายและแตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยญี่ปุ่น เปิดเดือนเมษายน ประเทศไทย ไต้หวัน เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม เปิดเดือนกันยายน ประเทศไทยกัมพูชาและลาว เปิดเดือนตุลาคม ประเทศไทยสิงคโปร์และบруไน เปิดเดือนสิงหาคม ประเทศไทยเมียนมาร์ เปิดเดือนกรกฎาคม ส่วนประเทศไทยและฟิลิปปินส์ เปิดเดือนมิถุนายน ทั้งนี้ อาจเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากประเทศไทยตะวันตกด้วย

อย่างไรก็ตาม การเลื่อนเปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาตามประเทศไทยต่างๆ ในอาเซียน อาจมีประโยชน์หรือข้อดี เช่น ความเป็นสากล สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน สามารถจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักศึกษาที่มีเวลาสอดคล้องตรงกัน แต่อาจมีข้อเสียหรือปัญหาอุปสรรคสำหรับประเทศไทย เช่น สภาพอากาศช่วงฤดูร้อนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ต้องใช้เครื่องปรับอากาศและเสียค่าไฟฟ้ามากกว่าปกติ ซึ่งในเดือนเมษายนมีวันหยุดยาวมาก ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทย ฮิรัพร วีระถาวร (๒๕๕๔) ได้กล่าวว่า ประเด็นสำคัญที่ควรจะพิจารณา คือ ความเหมาะสมของวิถีชีวิตของคนแต่ละประเทศที่กำหนดช่วงเวลาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพภูมิ

อาคาร สภากមป์ประเทศและบบประมาณที่พึงมี จำกผลผลิตหลักต่างๆ ของประเทศนนๆ สิ่งที่ ปฏิเสธไม่ได้ คือ สภากមป์อาคารและสภากមป์ ประเทศมีผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ในระดับต่างๆ รวมถึงวิธีชีวิตของการทำงานด้วย ชีวิตคนทำงานทั่วไปจะมีช่วงเวลาหยุดพักผ่อน ประจำปียาวกว่าปกติในช่วงฤดูร้อน เพราะ ประเทศไทยเป็นประเทศในเขตร้อน จึงมีอาคาร ร้อนอบอ้าวมากในเดือนเมษายน การเริ่มต้นของ ภาคเรียนที่หนึ่งในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน หมายความกับสภากមป์อาคาร เพราะในขณะนั้น สภากองของอาคารร้อนและเริ่มเบาบางลง โดยจะ มีอาคารที่ดีขึ้นเนื่องจากเข้าสู่ฤดูฝนส่วนการ ลื้นสุดการเรียนการสอนที่เดือนกันยายนมีผลดี เพาะเริ่มมีน้ำหลาจากจากที่ต่างๆ แต่ถ้าเริ่ม เปิดเรียนแบบใหม่ สิ่งที่ผู้เรียนและผู้สอนต้อง พันฝ่าอุปสรรค คือ ความลำบากในการเดินทาง เพราะเริ่มมีน้ำหลาและน้ำท่วมขังตามที่ต่างๆ ดังเช่นประภากรณ์ที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๕ ส่วน การเลื่อนเปิดภาคเรียนที่ล่องในช่วงเวลาใหม่เป็น เดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม อาจไม่มีความ หมายความในแต่ของสภากองอาคารเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าไฟฟ้าสำหรับการใช้ เครื่องปรับอากาศของสถาบันการศึกษาต่างๆ จะสูงขึ้นมาก

นอกจากนี้อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนการ สอนและการวิจัยทางการเกษตรที่ต้องปลูกพืช ตามฤดูกาล รวมทั้งการฝึกงานหรือการฝึกสอน ของนิสิตนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังคงเปิดภาคเรียน ในเดือนพฤษภาคมเช่นเดิม ขณะเดียวกันนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จะมีเวลาว่าง หลายเดือนก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ดังนั้น หากมองให้เป็นโอกาส มหาวิทยาลัยต่างๆ อาจใช้เวลานี้สร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนหรือ จัดกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การรับน้อง นอกเหนือนี้ควรปรับระบบการสอน O-Net หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว รวมทั้งการล่งเลริมให้นักเรียนทบทวนการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตหรือทักษะทางสังคม เช่น การทำงาน การช่วยเหลือบุคคลที่ต้องโอกาส การออกค่ายพัฒนาชุมชน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ปกครอง จะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริม เนื่องจากเด็กไทย ขาดวินัยในตนเอง อาจปล่อยเวลาว่างไปโดยเปล่า ประโยชน์หรืออาจใช้เวลาไปทำลิ่งอื่นๆ ที่ไม่สมควร ได้ ในขณะที่รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรทบทวนกำหนดเวลาการเปิดปิดภาคเรียนให้ สอดคล้องกับทั้งระบบ ทั้งในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็น ว่าควรเปิดปิดภาคเรียนห่างกันประมาณ ๑ – ๒ เดือนเท่านั้น

รายการอ้างอิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๑). เอกสารประกอบการลัมมนา เรื่อง “เรื่องผลกระทบและทางออกเกี่ยวกับการเลื่อนเปิด-ปิดภาคเรียนของสถานศึกษาที่มุ่งเตรียมพร้อมก้าวสู่ประมาณคาดการณ์” คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๑.

มีระพร วีระถาวร. (๒๕๕๔, ๑๕ พฤษภาคม). การปรับเปลี่ยนการเปิดภาคเรียนตามประมาณคาดการณ์ หรือไม่?. มติชน, ๖.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๕๑). การสำรวจภาวะการณ์ทำงานของประชากร. ลีบคั่นวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๖, จาก <http://www.nso.go.th/>

World Meteorological Organization. (2013) *World weather information service*. Retrieved September 10, 2013. from <http://www.worldweather.org/asia.htm>

ผู้เขียน

รศ.ดร.บรรจุ ภิรมย์คำ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: fedubjp@ku.ac.th

รศ.น.ท.ดร.สุมิตร สุวรรณ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: fedusmsw@ku.ac.th

อาจารย์ ดร.ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์ หัวหน้าคุณย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: doctorchoo@hotmail.com

อาจารย์ ดร.ฐานัฐ วงศ์สายเชื้อ อาจารย์คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: fedutnw@ku.ac.th

อาจารย์ ดร.กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล อาจารย์คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: feduktcc@ku.ac.th

อาจารย์ ดร.พินดา วรารุณันท์ อาจารย์คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๔๐
อีเมล: feduppdv@ku.ac.th